

07.10.2014
La Nr. _____ Nr. _____
_____ din _____

Domnului Anatolie Topală,
Ministrul Educației și Cercetării
MD-2033, mun. Chișinău,
Piața Marii Adunări Naționale nr. 1, Casa Guvernului
Email: cancelaria@mec.gov.md

Domnului Vladislav Kulminski,
Viceprim-ministru pentru Reintegrare
MD-2012, mun. Chișinău,
Piața Marii Adunări Naționale nr. 1, Casa Guvernului
Email: reintegrare@gov.md

Domnului Grigore Novac
Președinte al Comisiei drepturile omului și relații interetnice
Parlamentul Republicii Moldova

Doamnei Liliana Nicolaescu-Onofrei
Președinta Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media
Parlamentul Republicii Moldova

În calitate de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului monitorizez respectarea drepturilor copilului la nivel național prin prisma prevederilor Convenției ONU pentru drepturile copilului, ratificată de Republica Moldova.

Prin urmare, în cadrul monitorizării respectării dreptului la educație a copiilor aflați în regiunea transnistreană, au devenit cunoscute următoarele:

În mun. Bender (inclusiv și în satele Proteagailovca și Ghisca) locuiesc 88902 de persoane, dintre care 6007 sunt copii de vârstă preșcolară, iar din aceștia, 3988 (aproximativ - 66 %) sunt înscriși în instituții preșcolare de nivelul 0 controlate de autoritatea neconstituțională de la Tiraspol, denumită "ministerul iluminării rmn" (министерство просвещения пмр)¹.

În prezent, în mun. Bender (aflat sub controlul autorităților secesioniste) activează 47 de instituții de învățământ subordonate așa numitului "minister al iluminării rmn" (министерство просвещения пмр), (30 de instituții de educație de nivelul 0 și 17 instituții de

¹ <https://bendery-ga.org/ot4etnosti.html>

învățământ de nivelul I, II, și III), activitatea căror nu corespunde idealului educațional² al școlii din Republica Moldova și principiilor fundamentale ale educației³.

În conformitate cu prevederile art. 12 din Codul Educației al Republicii Moldova⁴ „Sistemul de învățământ este organizat pe niveluri și cicluri în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED-2011), după cum urmează: a) nivelul 0 - educația timpurie: educația ante preșcolară; - învățământul preșcolar; b) nivelul 1 - învățământul primar; c) nivelul 2- învățământul secundar, ciclul I:învățământul gimnazial; d) nivelul 3- învățământul secundar, ciclul II: învățământul liceal; - învățământul profesional tehnic secundar [...]”.

Astfel, din cele 47 de instituții de învățământ, doar în cadrul Liceului Teoretic ”Alexandru cel Bun” din Bender (instituție de nivelul I, II și III) procesul educațional este asigurat în conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova. În același timp, în mun. Bender nu activează nici o instituție de învățământ de nivelul 0 în corespundere cu standardele naționale menționate supra, ce indică că în această localitate aflată sub controlul autorităților secesioniste de la Tiraspol, statul Republica Moldova nu asigură succesiunea nivelelor, deși, doar prin respectarea succesiunii nivelelor și ciclurilor în sistemul educațional, pot fi realizate așteptările beneficiarilor în raport cu standardele de calitate.

În acest sens, readuc în atenție că, Comitetul ONU pentru drepturile copilului în Observațiile finale cu privire la raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova⁵, recomandă Statului să extindă în continuare accesul la educație timpurie pentru toți copiii și să îmbunătățească în continuare instituțiile, inclusiv prin asigurarea materialelor didactice, a cărților și metodelor pedagogice. De asemenea, Comitetul menționează că, pentru a se asigura că drepturile copiilor mici sunt pe deplin realizate în această fază crucială (copilăria timpurie) a vieții lor (și ținând cont de impactul experiențelor copilăriei timpurii asupra perspectivelor lor pe termen lung), statele părți sunt îndemnate să adopte planuri cuprinzătoare, strategice și limitate de timp pentru copilăria timpurie într-un cadru bazat pe drepturi⁶.

De altfel, problema lipsei instituțiilor de învățământ de nivelul 0 în localitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului și mun. Bender a fost discutată în repetate rânduri cu administrația și pedagogii instituțiilor de învățământ cu predare în limba română din stânga Nistrului. În cadrul acestor discuții s-a menționat că, copiii se confruntă cu dificultăți la însușirea materiei școlare după frecventarea instituțiilor de învățământ de nivelul 0 transnistrene, deoarece procesul educațional nu corespunde actelor normative naționale din

² art. 6 din Codul Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17. 07.2014

³ art.7 din Codul Educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17. 07.2014

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123537&lang=ro#

⁵ <https://www.unicef.org/moldova/rapoarte/observa%C5%A3ii-finale-cu-privire-la-raportul-periodic-combinat-al-patrulea-%C5%9Fi-al-cincilea>

⁶ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/12/Nr.-7- -2.pdf>

domeniu, fiind asigurat în mare parte în limba rusă și rar în limba ”moldovenească” pe baza alfabetului chirilic.

Potrivit art. 29 alin. (1) lit. c) din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Statele părți sunt de acord că educația copilului trebuie să urmărească educarea copilului în spiritul respectului față de părinții săi, față de limba sa, de indentitatea și valorile sale culturale, față de valorile naționale ale țării în care acesta locuiește, ale țării de origine, precum și față de civilizații diferite de a sa, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, nici o dispoziție din articol 29 sau din art. 28 nu va fi interpretată de o manieră care să aducă atingere libertății persoanelor fizice sau juridice de a crea și conduce instituții de învățământ, cu condiția ca principiile enunțate în paragraful 1 al articol 29 să fie respectate și ca educația dată în aceste instituții să respecte normele minimale prescrise de stat.

Or, în cadrul Liceului Teoretic ”Alexandru cel Bun” sunt înscriși circa 400 de copii, iar în cadrul Internatului pentru copii orfani din mun. Bender , începând cu anul 2000 nu este plasat nici un copil.

Internatul pentru copii orfani din mun. Bender este amplasat într-un complex de 2 clădiri cu 3 etaje, în care se găsesc dormitoare, sală de joc, baie și duș, care în prezent nu sunt utilizate, iar în curtea internatului mai este amplasată clădirea Liceului Teoretic ”Alexandru cel Bun” și cantina (care în prezent asigură cu mâncare elevii liceului).

Astfel, în curtea Liceului Teoretic ”Alexandru cel Bun” și a Intrenatului pentru copii orfani sunt câteva blocuri, care actualmente nu sunt utilizate după destinație.

În opinia mea, crearea unui complex educațional multifuncțional pe acest teritoriu va asigura succesiunea nivelurilor și ciclurilor din sistemul de învățământ conform prevederilor Codului Educației al Republicii Moldova și respectarea dreptului copilului de a practica activități recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viața culturală și artistică etc.

Subsecvent, în vederea realizării scopului și principiilor educației stipulate în Codul Educației al Republicii Moldova, întru asigurarea încadrării copiilor în procesul educațional și realizării efective a drepturilor copiilor la educație, în conformitate cu prevederile art. 2, 3, 4, 28, 29 și 31 din Convenția ONU pentru drepturile copilului și în corespundere cu recomandările Comitetului ONU pentru drepturile copilului în Observațiile finale cu privire la raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova,

PROPUN:

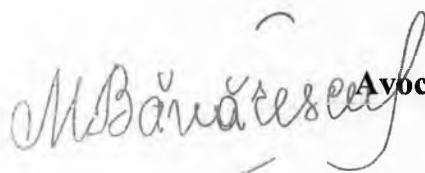
- reorganizarea Internatului pentru copii orfani din mun. Bender în instituții de învățământ de nivelul 0, cu asigurarea procesului educațional în conformitate cu prevederile actelor normative naționale.

- crearea unui centru educativ multifuncțional pentru activități extrașcolare atât pentru elevii liceului, cât și alți copii interesați, acțiune care va contribui la valorificarea eficiență și la păstrarea integrității tuturor spațiilor amplasate pe teritoriul Liceului Teoretic "Alexandru cel Bun" din mun. Bender, și respectarea dreptului copilului la educație.

Despre rezultatele examinării și măsurile întreprinse solicit respectuos să fiu informată.

De asemenea, îmi exprim disponibilitatea de a discuta această propunere în orice conjunctură pe care o agreeți și/sau considerați necesară și oportună.

Cu respect,

Maia BĂNĂRESCU,

Avocat al Poporului pentru drepturile copilului

Ex. Zmeu Veronica, Tel. 060002654
Email: veronica.zmeu@ombudsman.md